

👁 SEGES Innovation, Klima og Bæredygtighed + 2 mere

📍 Også i: Also in:TV2Oj.dk (TV2 Østjylland) 07-10-...

★ Videnskabsfolk dumper landbrugets forklaringer om iltsvind

🔗 Tv2.dk, 7. oktober 2023 17:43, Emil Ellesøe Ditzel..., 1620 ord, Id:e9e866ee,

Landbruget peger på en række andre årsager til iltsvind ud over egen udledning. Tre uafhængige forskere afviser, at de årsager er væsentlige.

Havbunden i Danmarks fjorde og kystnære havområder er flere steder død.

Det liv, der ikke har nået at flygte, er blevet kvalt.

Et ægtepar dykkede 60 timer i Limfjorden sidste år, men så kun to fisk. Som TV 2 kunne fortælle sidste uge, er årsagen, at iltsvindet i Danmarks er det værste i 20 år.

Mette Frederiksen adresserede også fjordene i åbningstalen til Folketinget:

- Kigger vi over vandet, er de lige så smukke, som de altid har været. Kigger vi under overfladen, så er de blottet for liv. Vi skal med andre ord have reduceret kvælstofudledningen, sagde Mette Frederiksen i tirsdags.

Alle er enige om, at det danske havmiljø skal forbedres. Men der stopper enigheden også.

Landbrugets kvælstofudledning står for skud, når den skyldige skal udpeges.

Landbrug og Fødevarer anerkender en væsentlig del af ansvaret, og organisationen vil meget gerne være med til at udtage lavbundslande, som vil hjælpe på kvælstofudslippet.

Det er en afsporing af diskussionen

Men de vil ikke stå med skylden alene. Hos organisationen mener man, at der ud over landbrugets udledning også er en række andre årsager til og løsninger på det dårlige havmiljø:

- Samtidigt skal vi sætte ind over for alle kvælstofkilder og andre presfaktorer - i mange af de ramte områder er hovedkilder påvirkning fra nabolande og historiske puljer i sandbunden, ligesom udledning af urensset spildevand flere steder spiller en væsentlig

rolle, sagde miljødirektør i Landbrug og Fødevarer Anders Panum Hansen ifølge en mail fra organisationen.

Det samme citat er sendt til Ritzau, og Anders Panum Hansen fremførte også argumenterne i tv-programmet Deadline på DR onsdag aften.

TV 2 har gennemgået de forklaringer med tre uafhængige eksperter: forsker og seniorrådgiver Jens Würgler Hansen fra Aarhus Universitet, Stiig Markager, professor i havmiljø på Aarhus Universitet, og Karen Timmermann, der er professor i marinbiologi på DTU.

Ingen af de tre mener, at landbrugets argumenter er væsentlige i forhold til den centrale diskussion om at løse problemerne:

- Det er en afsporing af diskussionen, siger Stiig Markager.

Hans vurdering er, at landbrugets udledninger af kvælstof er den altafgørende faktor for problemerne i de danske fjorde og kystnære områder.

Karen Timmermann, der er professor i marinbiologi på DTU, er enig i den vurdering:

- Når Landbrug og Fødevarer fremhæver andre årsager, så fjerner det fokus fra dér, hvor problemet reelt er.

Anders Panum Hansen fra Landbrug og Fødevarer er uenig i den kritik:

- Det synes jeg da er træls, når vi netop påtager os ansvar. Jeg synes, vi ligger et fair snit, når vi siger, at vi har et stort medansvar, men at vi også er afhængige af andre, siger miljødirektøren i et skriftligt svar til TV 2.

Udenlandske udledninger er en af de årsager, som Landbrug og Fødevarer har fremhævet i debatten. Alle eksperter er enige om, at udledning af kvælstof fra udlandet har en betydning ved iltvind i åbne havområder.

Men - påpeger eksperterne - det har nærmest ingen betydning for fjordene og de kystnære områder.

Billederne fra havbunden, som er blevet vist på TV 2 og i andre medier den seneste tid, stammer alle fra netop fjorde og kystnære områder.

Det er også fjorde og kystnære områder, som Danmark over for EU har forpligtiget sig til at bringe i god økologisk stand.

- Uanset hvad har alle lande en forpligtigelse til at gøre noget. Og det er svært for Danmark at anklage andre lande, når vi selv udleder så meget kvælstof, siger professor Stiig Markager.

Landbrug og Fødevarer afviser, at de fremhæver udenlandske udledninger af kvælstof for at påtage sig mindre ansvar. De gør det, fordi de udenlandske udledninger er en kendsgerning, hvis man vil løse problemer med iltsvind i flere havområder:

- Så der er også behov for en styrket indsats fra alle landene omkring Østersøen, skriver miljødirektør Anders Panum Hansen.

Historiske puljer af kvælstof i sandbunden er en anden forklaring, som Landbrug og Fødevarer fremhæver.

De henviser til, at noget kvælstof ikke bidrager til iltsvind med det samme. I stedet falder det ned på havbunden og bliver indkapslet dér. Fra havbunden bliver næringsstofferne så frigivet langsomt ud i vandet.

Der er få målinger af, hvor stor en rolle kvælstof lagret i havbunden spiller.

Men de målinger, der er lavet i bugter, tyder på, at det kvælstof, som frigives fra havbunden, ikke er særlig gammelt, fortæller Karen Timmermann.

- Det har ikke en reel betydning. Det svarer til, at en mindre til af del udledningernes effekt har en forsinkelse på omkring fem år, siger hun.

Jens Würgler Hansen påpeger, at de usikkerheder, der måtte være, stadig peger på landbruget:

- Det kvælstof, som bliver frigivet fra havbunden, kommer jo også langt overvejende fra landbruget. Det er bare fortidens synder, siger Jens Würgler Hansen.

Landbrug og Fødevarer påpeger også den manglende viden på området:

- Hvis det er rigtigt, at puljerne er små, er det kun godt, men vigtigt at vide i forhold til valg af virkemidler, skriver miljødirektør Anders Panum Hansen.

Landbrug og Fødevarer har i debatten også peget på, at man bør plante mere ålegræs for at forbedre havmiljøet.

Ålegræs er en plante, som vokser på havbunden, og som er central for at skabe et godt havmiljø. Det er alle tre eksperter, som TV 2 har talt med, enige i.

De afviser dog alle tre, at ålegræs kan gøre nogen forskel i dag, da kvælstofudledningen er så slem, at ålegræs ikke ville kunne overleve, som miljøforholdene er lige nu.

En af årsagerne er, at vandet flere steder er så grumset, at der ikke når sollys ned til bunden.

- Det hjælper ikke at plante ålegræs, hvis det ikke kan trives. Det er greenwashing. Når landbruget nævner det virkemiddel, er det for at sætte fokus på noget andet end det, som de bør gøre, siger Stiig Markager.

Han har sendt et billede, som ifølge ham understreger hans pointe:

Landbrug og Fødevarer er uenige i, at det ikke gavner at plante ålegræs. Miljødirektør Anders Panum Hansen nævner, at deres medlemmer deltager i flere lokale genopretningsprojekter, hvor udplantning af ålegræs er en del af projektet.

- Vi tror på, at vi hurtigere får genoprettet miljøtilstanden, hvis vi fokuserer på flere tiltag samtidig, skriver Anders Panum Hansen

Landbrug og Fødevarer har også gentagne gange nævnt urensset spildevand som en væsentlig faktor i diskussionen om iltsvind.

Urenset spildevand er kloakvand, som ryger direkte i havet og fjordene uden at blive rensset. Det sker, når der er regnskyl, som er så voldsomme, at renseanlæggene ikke kan følge med.

Landbrug og Fødevarer har flere gange påpeget, at der er et stort mørketal, fordi kommunerne ikke rapporterer alt det spildevand, som ryger ud på den måde.

At det skulle spille en væsentlig rolle, bliver afvist af de eksperter, som TV 2 har talt med.

- Det er usandt. Helt afgjort, siger Stiig Markager fra Aarhus Universitet.

Karen Timmermann fra DTU anerkender, at urensset spildevand godt kan spille en mindre rolle et par steder.

- Men i det store billede er det ligegyldigt i forhold til landbrugets udledninger, siger Karen Timmermann

Hun påpeger ligesom de andre eksperter, at selvom mørketallet skulle være dobbelt så stort som det, vi kender i dag, så ville det ikke gøre nogen væsentlig forskel for havmiljøet.

Landbrug og Fødevarer har ikke svaret på TV 2's spørgsmål om det emne.

Flemming Gertz fra landbrugets videnscenter Seges mener, at spildevand i visse områder har væsentlig betydning, men ligesom de andre forskere mener han ikke, at urensset spildevand rykker noget i det store billede:

- Men hvis man skal se det fra landbrugets side, så handler det nok også om, at landmændene bliver sanktioneret ved for eksempel uheld med udslip af gylle. Derfor kan det virke provokerende, når der er sager, hvor det offentlige har ulovlige udledninger af spildevand og heller ikke rapporterer ordentligt, siger Flemming Gertz, der er chefkonsulent i vandmiljø.

Seges er stiftet af Landbrug og Fødevarer, men virksomheden er i dag uafhængig af interesseorganisationen, oplyser Seges.

Flere af de ovenstående argumenter spillede også en rolle i 2021, da Landbrug og Fødevarer kritiserede de modeller og udregninger, som lå til grund for landbrugspakken. Det er Aarhus Universitet, der laver udregningerne.

Udregningerne viser, at politikerne stadig mangler at beslutte redueringen af 3000 tons kvælstof, hvis det danske havmiljø skal have en chance for at blive godt igen.

I 2021 fik Landbrug og Fødevarer gennemtrumfet, at internationale eksperter skulle gennemgå udregningerne. Det blev kaldt en "second opinion"-rapport.

I Landbrugsavisen udtrykte viceformand Thor Gunnar Kofoed i Landbrug og Fødevarer stor tiltro til den:

- Jeg er helt sikker på, at når vi har fået en second opinion, så får vi bekræftet det, som vi hele tiden har sagt, om det er en helt anden måde, som vi miljømæssigt skal nå i mål på. Det bliver ikke kun landbrugets kvælstof, som der skal kigges på, siger han.

Et udkast til rapporten viser dog det modsatte. Her slår de internationale eksperter fast, at modellerne fra Aarhus Universitet er "eksemplariske".

Ifølge Politiken, som kunne afsløre konklusionerne i udkastet til rapporten, nævner eksperterne, at der ikke er andre tiltag, som kan erstatte redueringen af kvælstof.

- Panelet noterer med bekymring, at næsten et årti blev tabt i 2010'erne, hvor der kun var et meget lille fald i udledningen af kvælstof, står der ifølge Politiken i rapporten.

Miljødirektør i Landbrug og Fødevarer Anders Panum Hansen blev i programmet Deadline på DR spurgt, om han på baggrund af de konklusioner nu ville anerkende Aarhus

Universitets regnestykker omkring udledning.

Han ville ikke forholde sig til rapporten, da den ikke er endeligt færdig.

Landbrug og Fødevarer har ikke ønsket at stille op til interview eller svare skriftligt på TV 2s henvendelse omkring eksperternes kritik.

- Limfjordens økosystem er flere steder brudt ned, fortæller professor Stig Markager. Billedet her stammer fra undervandsoptagelser på over 60 timer fra Limfjorden. Fotograferne så kun to fisk. Foto: Bent Yde Jørgensen / Chibal Film